

Täysistunto

Tiistai 26.5.2026 klo 14.00—20.15

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 189/2025 vp

Hallituksen esitys HE 27/2026 vp

Lakialoite LA 6/2023 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.49 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä taitaa olla ollut tämän viimeisen kolmen vuoden aikana semmoinen asia, josta täällä on käyty vähän väliä keskustelua: kuinka hyvinvointialueitten rahoitusta hoidetaan ja kuinka pitkä alijäämän kattamisaika niille annetaan.

Asia on ollut keskustelussa syksystä 2023 asti, ja siitä asti SDP on esittänyt, että tätä alijäämän kattamisaikaa pitäisi pidentää, koska se alijäämä vuodesta 23 ja vuodesta 24 on niin iso, että sitä ei pystytä kattamaan vuoden 26 loppuun mennessä. Tässä lakiesityksessä sitä nyt pidennetään tuonne vuoteen 29, ja meidän ajatus oli, että sitä olisi pitänyt pidentää vuoden 30 loppuun saakka ja sillä tavalla antaa tilaa, että hyvinvointialueet olisivat pystyneet paremmin sopeuttamaan toimintaansa. Siellä on nyt tehty semmoisia asioita, jotka ovat olleet lyhytnäköisiä, siellä on paljon yt-menettelyjä ja muita ollut, ja tätä sopeutusta on tehty nyt aika kovalla kädellä rahoituksen osalta. Sitä ovat vielä lisänneet myöskin hallituksen toimenpiteet hyvinvointialueitten rahoituksen osalta, joissa on tapahtunut monta askelta tässä vuosien aikana, ja nyt viimeisin on käytännössä noin 390 miljoonan euron leikkauspaketti.

Meillä oli eilen Pirkanmaan hyvinvointialueen talusseminaari, jossa kerrottiin hyvinvointialueen tilanteesta ensi vuoden osalta, ja kyllä haasteet tulevat olemaan erittäin isot. Vaikka Pirkanmaakin on ollut yksi niistä alueista, joka todennäköisesti pääsee tämän vuoden lopussa siihen alijäämän kattamistavoitteeseen, mikä on nyt se alkuperäinen alijäämän kattamistavoite, niin kyllä meillä tulee olemaan aika tiukka ensi vuosi tämän osalta. Siinä mielessä olisi ollut kyllä paikallaan, että tätä kattamisaikaa olisi nyt annettu. Se olisi myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

pitänyt tehdä ennemmin. Hyvä, että tehtiin nytkin, mutta vähän alamittaisena ja liian lyhyenä.

Kuitenkin tämä on parempi kuin että sitä ei olisi tehty, ja tässä mielessä on uskoakseni niin, että me tulemme tätä lakiesitystä tässä toisessa käsittelyssä sitten puoltamaan, vaikka yritimme saada sille vähän pitempää aikaa tuossa käsittelyn yhteydessä. Tässä mielessä tämä keskustelu varmasti tulee jatkumaan tästä vuosia eteenpäin, koska hyvinvointialueet ovat erittäin haastavassa taloudellisessa tilanteessa tällä hetkellä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.52 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ydin on yksinkertainen: turvallinen arki kuuluu jokaiselle suomalaiselle. Se tarkoittaa, että sairaalaan pääsee, hoito toimii ja järjestelmä kestää. Hyvinvointialueiden tämänhetkinen tilanne osoittaa, että ilman korjausliikkeitä näin ei tapahdu. THL:n arviossa nähdään, että hoitopääsy, hoidon jatkuvuus ja potilasturvallisuus vaihtelevat alueittain merkittävästi. Meidän tehtävämme on tehdä kaikkemme, jotta jokaisella alueella erikoissairaanhoidon ja ikään-tyneiden palvelujen jonot sekä mielenterveyspalvelujen pullonkaulat saadaan korjattua.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa edessämme on välttämätön ja vastuullinen korjausliike. Käsiteltävänä oleva esitys ei muuta periaatetta, että hyvinvointialueen on katettava alijäämänsä, mutta se antaa niille alueille, jotka muuten eivät pystyisi noudattamaan lakia vaarantamatta palveluja, mahdollisuuden lisäaikaan alijäämän kattamisessa. Tiedämme hyvin, kuinka ratkaisevaa tämä on potilasturvallisuudelle. Vaihtoehto ei voi olla se, että lain vuoksi ihmisiä jäisi hoitamatta niillä alueille, joilla hyvinvointialueuudistus vielä hakee uutta järjestystä. Tämä säädösmuutos mahdollistaa hallitun hyvinvointialueiden kustannusten kasvun taittumisen eikä aja hallitsemattomiin sopeuttamisiin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee myös taloudellista realismia antamalla alueille lisäaikaan alijäämiensä kattamiseen: haluamme antaa niille työrauhan toteuttaa omaa sopeutussuunnitelmaansa ennen mahdollisia raskaampia valtion ohjaustoimia. Samalla esitys kannustaa edelleen vahvasti terveyspalvelujen uudistamiseen. Ne alueet, jotka ovat jo tehneet rakenneuudistuksia, omalääkärimallia vahvistaneet ja hillinneet kustannusten kasvua, hyötyvät siitä, että järjestelmä ei rankaise varhaisia uudistajia vaan tukee realistista ajankäyttöä. Eli kannatan esitystä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

18.55 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Myös ryhmämme kannattaa tätä tässä vaiheessa. Me äänestimme täällä jo aikaisemmin parista pykälämuutoksesta, ja en palaa niihin enää, mutta haluan pikkuisen valottaa tässäkin tilanteessa tätä valtion budjetin isointa momenttia, jolla on suuri yhteiskunnallinen merkitys muutoinkin palveluiden saannin kannalta, esittämällä kysymyksen, miksi olemme tässä tilanteessa, jossa nyt tätä lisäaikaan sitten annetaan. Täältä opposition taholtahan ehdotettiin ensimmäisen kerran muistaakseni jo marraskuussa vuonna 23, että tällainen lisäajan myöntäminen pitäisi antaa, ja nyt olemme sitten sen tänään hyväksymässä.

Tämän taustallahan on se, että hyvinvointialueuudistuksen ensimmäisenä varsinaisena vuonna eli vuonna 2023 tapahtui 40 vuoteen suurin inflaatio. Se aiheutti sen, että ennakoon annettu rahoitus, jonka kanssa myös kunnat olivat jonkun verran taktikoineet, oli riit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

tämätön todellisiin toimintakuluihin verrattuna. Tuli noin viiden prosentin alijäämä, ja viisi prosenttia isoissa luvuissa tarkoitti sitten peräti 1,4:ää miljardia euroa alijäämää. No, onneksi siellä laissa oli tämä jälkikäteistarkistus niin, että kun keväällä 24 tilinpäätökset valmistuivat ja lopulliset luvut olivat sitten tarkasti selvillä, niin vuoden 25 talousarvioon alueille annettiin tietyn jakojärjestelmän mukaan, johon en tässä nyt mene, se alijäämähelyitys, joka oli edeltävänä vuonna syntynyt.

Tämä on sitten synnyttänyt yhdessä sen kanssa, että laissa oli määritelty, että vuoteen 26 mennessä pitää alijäämien olla katettuina, tällaisen vuoristoratailmiön, jossa käy niin, että tälle nelivuotisjaksolle 23—26 sattuu kaksi vuotta, jolloin rahoitus on hyvä ja itse asiassa syntyy jonkun verran ylijäämää, eli ne ovat vuodet 25 ja nyt meneillään oleva vuosi 26. Mutta kun kaiken kaikkiaan neljä vuotta on tässä mukana ja ne ensimmäisten vuosien alijäämät ovat olleet todella merkittävät, tämä on ajanut sitten hyvinvointialueet tilanteeseen, jossa ne ovat itse yrittäneet monin keinoin: on ollut laajoja yt-menettelyjä, on ollut toimipisteiden sulkemisia ja muita tällaisia palveluja heikentäneitä päätöksiä. Sen takia tämä olisi pitänyt tehdä välittömästi, samalla tavalla kuin hallitus teki marraskuussa 23 kuntataloudelle, kun niin sanottu kuntatalouden musta perjantai siellä 17. marraskuuta kävi ilmi. Eli tässä suhteessa hallitus on paljon kovemmalla kädellä koetellut hyvinvointialueita.

Mutta hyvä, kun nyt edes tämä muutos tässä tehdään, ja muutoinhan tämä rahoitus on käsittelyssä valiokunnassa parhaillaan laajemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.58 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Tästä edustaja Lindénin puheenvuorosta on hyvä jatkaa, että hyvä, että edes tämä tehdään. Kiitoksia edustaja Lindénille tästä historiakatsauksesta, mitä on tapahtunut ja mitä tosiaan silloin vuonna 2023 tapahtui inflaation osalta.

Mitä tulee tähän valiokunnan mietintöön, niin mietintö on ihan asiallinen, ja totta kai ymmärrän myös nämä vastalauseet, mitkä sosiaalidemokraatit ja Suomen Keskusta ovat tehneet, koska kyllähän myös täältä mietinnöstä käy ilmi se, että osa lausunnonantajista on ehdottanut tätä kattamismääräajan ulottamista sinne vuoden 2030 loppuun asti. Mutta hyvä näin, että se vuosi 2029 on täällä mietinnössä ja meidän hyvinvointialueet saavat sitten lisää aikaa näitten alijäämien kattamiseen ja sitä kautta myös työrauhaa.

Totean vain, että kiitokset on annettava hallitukselle, että tämä edes nyt tuotiin, mutta sitten ei kiitoksia tule siitä, miten hyvinvointialueita muuten kohdellaan. Korjaustoimenpiteitä olisi voitu tehdä myös tämän vaalikauden aikana tähän rahoituslainsäädäntöön, koska kyllä suomalaiset ansaitsevat asianmukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastuslaitoksen palvelut ympäri Suomenmaan. On vähän kohtuutontakin, että meidän hyvinvointialueet ovat tässä tilanteessa, että joutuvat tekemään niin kovia toimenpiteitä, että sitten tämmöiset ihan peruspalvelut tuolla maakunnissa ovat niin kortilla, että ikäihmisiä kuskailaan yli satojen kilometrien päähän, kun palveluita ei ole, kun niitä on jouduttu ajamaan alas leikkauksien vuoksi.

Mutta, herra puhemies, tähän asiaan: hieno homma, että vuoteen 2029 asti sitten näitä alijäämiä pystytään kattamaan. Kiitoksia myös edustaja Koskelalle, kun olette tähän asiaan vaikuttanut ja toitte sen tuossa äsken esille.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 27/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 189/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 6/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.